

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:3, Issue:10
sssjournal.com

pp.1310-1325
ISSN:2587-1587

2017
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 04/11/2017 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 05/12/2017
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 05.12.2017

TMS/TFRS VE VUK ÇERÇEVESİNDE DEĞER, DEĞERLEME VE ÖLÇÜM¹

THE VALUE, EVALUATION AND MEASUREMENT WITHIN THE FRAMEWORK OF TURKISH ACCOUNTING STANDARDS / TURKISH FINANCIAL REPORTING STANDARTS AND TAX PROCEDURE LAW

Doç. Dr. Haluk DUMAN

Aksaray Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, halukduman70@hotmail.com, Aksaray/Türkiye

Öğr. Gör. Dr. Mehmet YÜCENURŞEN

Aksaray Üniversitesi, Ortaköy MYO, Finans, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü,
yucenursen@hotmail.com, Aksaray/Türkiye

ÖZ

Küreselleşmenin hızlı bir şekilde hayatın her alanında etkisini göstermesi, ortak bir finansal raporlama standartlarının oluşturulmasına ve uygulanmasına yönelik gelişmeleri beraberinde getirmiştir. Türkiye’de ise Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayınlanan finansal raporlama standartlarının birebir çevirisi olan Türkiye Muhasebe Standartları yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Türkiye Muhasebe Standartları (TMS), mevcut muhasebe uygulamaları ve finansal raporlama sistemine önemli değişiklikler getirmektedir. Bu süreçte, TMS ve VUK uyarınca varlık ve borçların değerlendirme esasları ve bunlar arasındaki benzerlik ve farklılıkların işletmeler tarafından bilinmesi gerekmektedir. Bu bağlamda bu çalışmada, TMS ve VUK uyarınca değerlendirme esaslarının incelenmesi ve karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Muhasebe Standartları, Değerleme, Ölçüm

ABSTRACT

Showing impact of globalization in a swift way and in all areas of life has brought the improvements to establish and implement the common financial reporting standards. In Turkey, Turkish Accounting Standards have been published and entered into force which is financial reporting standards’ one-to-one translation published by the International Accounting Standards Board.

Turkish Accounting Standards introduce significant changes in current accounting practices and financial reporting system. In this process in accordance with Turkish Accounting Standards and Tax Procedure Law, the bases of valuation of assets, liabilities and equity items and the similarities and differences between them should be known by the firms. In this context, it is aimed to examine and compare the valuation principles of asset and liabilities and equity components in accordance with TAS and TPL.

Keywords: Accounting Standarts, Evaluation And Measurement

1. GİRİŞ

Varlık ve kaynakların ilk kez muhasebeleştirilmelerinde ve izleyen dönemlerde finansal tablolarda gösterilmelerinde esas alınacak parasal değer belirlenmesi, değerlemenin konusunu oluşturmaktadır. Değerlemenin amacı, işletmenin finansal durumu ve buna bağlı faaliyet sonuçlarını gerçeğe uygun bir şekilde tespit etmektir.

¹ Bu çalışma, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı’nda, Doç. Dr. Haluk DUMAN danışmanlığında Mehmet YÜCENURŞEN tarafından tamamlanan “TMS/TFRS ve VUK Çerçevesinde Ölçüm Esasları ve Finansal Tablolar Üzerine Bir İnceleme” adlı doktora tezinden türetilmiştir.

Bilindiği üzere muhasebede işlem ve olaylar maliyet esasına göre kaydedilmektedir. Ancak bu durum çoğu zaman kayıtlar ile gerçek durumun birbirinden farklı olmasına neden olmaktadır. Tarihi maliyet esasına göre düzenlenmiş finansal tabloların işletmenin gerçek durumunu yansıtmadığı yönünde kaygılar bulunmaktadır. Bu bağlamda sorunu çözebilmek adına farklı değerlendirme ölçüleri geliştirilmiştir. Özellikle enflasyonist ekonomilerde; maliyet ve fiyatlarda meydana gelen artışlara bağlı olarak varlıkların kayıtlı değeri ile piyasa değeri arasındaki ilişki ortadan kalkmaktadır. Diğer taraftan maliyet esasına göre yıllar önce edinilen bir varlığın toplumsal ve ekonomik gelişmelere bağlı olarak enflasyon dışında değeri artmaktadır. Bu durumda yine varlığın kayıtlı değeri ile piyasa değeri arasındaki ilişki ortadan kalkmaktadır. Şehir merkezinde yıllar önce alınan bir arsanın piyasa değeri ile kayıtlı değeri arasındaki fark, bu duruma örnek gösterilebilir.

Değerleme işleminde birbirinden farklı değerlendirme ölçülerinin kullanılması finansal tabloların farklılaşmasına neden olmakta ve doğrudan doğruya dönem karını etkilemektedir. İşletmelerde karın ölçümü değerlendirme süreci üzerine kuruludur (Uluslan, 2007). Dolayısıyla değerlendirme işlemi, işletme içi ve dışı karar vericilerin tamamını doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir (Vehmanen, 2013). Bu bakımdan değerlendirme işlemleri gerçeğe uygun bilgi finansal bilgi üreten muhasebe açısından büyük önem arz etmektedir.

Değerleme işlemlerindeki politika değişiklikleri aynı zamanda, işletmenin yıllar itibari ile finansal tablolarının kendi içinde ve rakipleri ile karşılaştırılabilirliğini ortadan kaldırmaktadır. Böyle bir durumda işletmenin ve yönetimin performansının ölçülmesi ile mevcut ve geleceğe ilişkin karar alma süreçlerinde eksik, yanlış ve sağlıklı olmayan bilgi ile kıt kaynakların yanlış alanlara yatırılmasına; kar getiren ve/veya zarar ettiren ürünler portföyünün yanlış hesaplanması ile yanlış üretim ve ticaret kararlarının alınmasına bu yolla çalışma sermayesinin yok olmasına ve sonuçta işletmenin iflasına ve/veya satılarak el değiştirmesine yol açabilecektir.

Diğer taraftan işletme açısından uygun değerlendirme ölçülerinin kullanılması ve bu politikaların yıllar boyunca uygulanması ile işletmeye yatırım yapmayı planlayan ve kaynak aktarmayı düşünen mevcut ve potansiyel yatırımcılar ile güvene dayalı ve kurumsal yönetim ilkeleri bağlamında sağlıklı ilişkiler kurulabilecektir. Bu durum, işletmenin yıllar itibari ile farklı değerlendirme ve muhasebe politikaları kullanarak kamuyu aydınlatma ilkesi bağlamında zorunlu bilginin yanında (mandatory) iyi ve/veya kötü bilgiyi (voluntary) zamanında, eksiksiz ve doğru olarak sunmayı tercih etmektedir ki bu durum işletme dış çevresinin menfaatinin korunmasını ifade etmektedir.

Sonuç olarak bu durum, işletmenin finansal bilgilerinin gerek işletme içi gerekse işletme dışı karar alıcıların doğru karar alma süreçlerinde, mevcut ve geçmiş performansın ölçülmesinde, işletmenin piyasa değerinin tespitinde, uygun kaynaklara düşük maliyetlerle ulaşılmasında, yasal yükümlülüklerin yerine getirilmemesinden kaynaklanacak cezai müeyyideler ile karşı karşıya kalınmamasında uygulanan değerlendirme ölçüleri büyük önem arz etmektedir.

2. DEĞER, DEĞERLEME VE ÖLÇÜM

Değer kavramı sözlük anlamı olarak “bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, bedel, kıymet, paha, valör” şeklinde tanımlanmaktadır. Muhasebe bilimi açısından ise değer; varlık ve kaynakların ilk muhasebeleştirme işlemlerinde ve izleyen dönemlerde, finansal tablolara yansıtılmasında temel alınacak parasal karşılık olarak tanımlanabilir (French, 2006).

Değer statik bir kavram iken, değerlendirme dinamik bir kavram olma özelliği göstermektedir (Tokay ve Deran, 2008). Değerleme, muhasebe biliminin en önemli ve karmaşık konularından biridir. Standartlar incelendiğinde değerlendirme kavramı yerine ölçüm kavramının kullanıldığı görülmektedir. Ölçüm, finansal tablolarda yer alan unsurların bilançoda ve gelir tablosunda tahakkuk ettirilecekleri ve gösterilecekleri parasal tutarların belirlenmesi işlemi ifade eder (TMS, Kavramsal Çerçeve, 4.54). Değerleme ve ölçüm kavramları arasındaki farkın “measurement” sözcüğünün çeviri farkından kaynaklandığı söylenebilir. Değerleme bir vergi hukuku kavramıdır. Ölçüm bir muhasebe terimidir. Ancak literatürde bu iki kavramın aynı anlamda kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda, VUK uyarınca değerlemenin amacı “vergi matrahını hesaplamak” iken TMS/TFRS’de amaç “varlık ve kaynakların gerçek durumu yansıtmaları” olarak belirlenmiştir.

2.1 VUK’a Göre Değerleme

VUK uyarınca değerlendirme “vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespiti” olarak tanımlanmıştır (VUK, md. 258). Vergi matrahının hesaplanması için değerlendirme işlemi gerekli görülmüş ve gerekli düzenlemeler bu doğrultuda yapılmıştır. Değerleme işlemi doğrudan dönem karını etkileyen bir işlem olduğundan, kanun değerlendirme işlemine önem vermiş ve çeşitli değerlendirme ölçüleri belirlemiştir.

VUK uyarınca değerlendirme, iktisadi kıymetin nevi ve mahiyetine göre, aşağıdaki ölçülerden biri ile yapılır (VUK, md. 261).

- ✓ Maliyet bedeli,
- ✓ Borsa rayici,
- ✓ Tasarruf değeri,
- ✓ Mukayyet değer,
- ✓ İtibari değer,
- ✓ Vergi değeri,
- ✓ Rayiç bedel,
- ✓ Emsal bedeli ve ücreti.

Bu bağlamda kanun uyarınca bir iktisadi kıymet bir değerlendirme ölçüsü ile değerlendirilir.

2.1.1. Maliyet Bedeli

Maliyet bedeli, iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara müteferri bilumum giderlerin toplamını ifade eder (VUK, md. 262). Bu tanımdan yola çıkarak maliyet bedelini şöyle gösterilebilir (Demir, 2015: 46).

Maliyet Bedeli = İktisap Bedeli + Değer Artırıcı Ödemeler + Bağlantılı Diğer Giderler

Kanundaki maliyet tanımı, bir varlığı edinmek için katlanılan giderlerin tamamını kapsayacak şekilde ve muhasebe kuramına uygun olarak tanımlanmaktadır (Akbulut Özerhan, 2008). Gayrimenkuller, demirbaş eşyalar, emtialar, zirai mahsuller ve hayvanlar maliyet bedeli ile değerlendirilir (VUK, md. 269-270-271-272-273-275-276-277).

Bilindiği üzere, işletme faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için ihtiyaç duyulan iktisadi kıymetler satın alma veya üretme olmak üzere iki türlü edinilebilir. Satın alınan veya üretilen bir iktisadi kıymet satışa hazır hale getirilmesi veya kullanılması için gerçekleştirilen;

- ✓ Satın alma ve üretim bedeli, gümrük vergisi, nakliye/sigorta ve montaj giderlerinin maliyet bedeline ilavesi zorunlu iken,
- ✓ Emlak vergisi, noter/mahkeme, hafriyat ve tasfiye giderleri vb. giderlerin maliyet bedeline ilavesi isteğe bağlıdır.

Örnek: ABC işletmesi, %18 KDV dâhil olmak üzere 590.000 TL değerinde bir makine satın almıştır. Makinenin montajı ve çalışır hale getirilebilmesi için 50.000 TL malzeme ve işçilik giderine katlanılmıştır. Ayrıca makinenin nakliyesi için 10.000 TL ödeme yapılmıştır. Satıcı firma makinenin montajı ve kurulumu esnasında ortaya çıkan çevresel zararlarını gidermek için gerçekleştirdiği çevresel restorasyon maliyetinin 20.000 TL olduğunu belirtmiş ve faturalandırmıştır. Buna göre makinenin ilk muhasebeleştirme maliyeti; VUK ve TMS/TFRS çerçevesinde şöyle olacaktır.

Maliyet Türü	VUK	TMS/TFRS
Satın Alma Bedeli	500.000 TL	500.000 TL
Montaj ve Kurulum Maliyeti	50.000 TL	50.000 TL
Taşıma Maliyeti	10.000 TL	10.000 TL
Çevresel Restorasyon Maliyeti	-	20.000 TL
Toplam/İlk Muhasebeleştirme Maliyeti	560.000 TL	580.000 TL

VUK uyarınca çevresel restorasyon maliyeti olan 20.000 TL gider olarak yazılabileceği gibi varlığın maliyetine de dahil edilebilir. Bu durumda, VUK ve TMS uygulamalarında farklılık olmamakla birlikte, VUK uygulamalarının daha esnek olduğu görülmektedir.

2.1.2. Borsa Rayici

Borsa rayici, gerek menkul kıymetler ve kambiyo borsasına, gerekse ticaret borsalarına kayıtlı olan iktisadi kıymetlerin değerlemeden evvelki son muamele gününde borsadaki muamelelerinin ortalama değerlerini ifade eder (VUK, md. 263).

Hisse senetleri ile fon portföyünün en az % 51'i Türkiye'de kurulmuş bulunan şirketlerin hisse senetlerinden oluşan yatırım fonu katılma belgeleri alış bedeliyle, bunlar dışında kalan her türlü menkul kıymet borsa rayici ile değerlendirilir. Ayrıca yabancı paralar ile yabancı para üzerinden alacaklar ve borçlar da borsa rayici üzerinden değerlendirilir. Yabancı paranın borsada rayici yoksa değerlemeye uygulanacak kur Maliye Bakanlığı'nca tespit

olunur. Maliye Bakanlığı kur tespitinde TCMB kurlarını esas almaktadır (VUK, md. 279-280-284). Değerleme işleminde, TCMB alış kurları esas alınmaktadır.

Örnek: ABC işletmesinin, 110 Hisse Senetleri hesabının durumu aşağıdaki gibidir (Demir, 2008'den uyarlanmıştır).

Hisse Senedi	Edinme Tarihi	Maliyet Bedeli	Değerleme Ölçüsü	31.12.2016 Değeri
XYZ A.Ş.	01.08.2016	10.000 TL	Alış Bedeli	12.000 TL

ABC işletmesi, XYZ A.Ş.'ye ait hisse senetlerini elindeki fazla parasını değerlendirmek amacı ile satın almıştır. Bu hisse senetlerinin raporlama tarihidaki değeri 15.000 TL'dir. Buna göre XYZ A.Ş.'ye ait değerlendirme bilgileri şu şekildedir:

Hisse Senedi	VUK Değerleme Ölçüsü	TMS/TFRS Değerleme Ölçüsü	VUK Değerleme Tutarı	TMS/TFRS Değerleme Tutarı	Değerleme Farkı
XYZ A.Ş.	Alış Bedeli	Gerçeğe Uygun Değer	12.000 TL	15.000 TL	3.000 TL

VUK uyarınca hisse senetlerinde değer artışı meydana geldiğinde herhangi bir işlem yapılmamaktadır ancak kalıcı ve büyük değer düşüklükleri söz konusu olduğunda karşılık ayrılmaktadır.

2.1.3. Tasarruf Değeri

Tasarruf değeri, bir iktisadi kıymetin değerlendirme gününde sahibi için arz ettiği gerçek değerdir (VUK, md. 264). Tasarruf değeri ile yalnızca senetli alacak veya senetli borçlar değerlendirilebilir. Alacak veya borçlarda maliyet bedelinden söz edilmesi uygun olmayacağı için tasarruf değeri tabiri kullanılmıştır (Demir, 2015: 53). Alacak senetlerini değerlendirme gününün kıymetine irca eden mükellefler, borç senetlerini de aynı şekilde işleme tabi tutmak zorundadırlar (VUK, md. 285).

Alacak ve borç senetlerinin tasarruf değeri ile değerlendirilmesi işlemine reeskont adı verilmektedir. Reeskont işlemi ile alacak ve borç senetleri değerlendirme günündeki değerlerine indirgenebilmektedir. VUK, 281. ve 285. maddelerinde yer verilen “*Vadesi gelmemiş olan senede bağlı alacaklar/borçlar değerlendirme gününün kıymetine irca olunabilir. Bu takdirde, senette faiz nispeti açıklanmış ise bu nispet, açıklanmamışsa Cumhuriyet Merkez Bankasının resmi iskonto haddi uygulanır.*” ibareleri ile sadece senede bağlı alacakların veya borçların reeskonta tabi tutulmasına olanak tanımaktadır. Bu bağlamda senetler dışında kalan, alınan/verilen çekler, senetsiz alacaklar ve borçlar reeskonta tabi değildir.

Günümüz ticari hayatında çek görüldüğünde ödenmesi gerekli kıymetli evrak olmasına rağmen uygulamada çekin üzerine vade konulmaktadır. Bu durum, muhasebenin temel kavramlarından özün önceliği gereği muhasebenin temel kavramlarından “özün önceliği” gereği çekler, senet hükmünü kazandığı için “101 Alınan Çekler” hesabının yerine “121 Alacak Senetleri” hesabında takip edilmesi ve reeskont uygulanması muhasebe tekniği açısından ve “tam açıklama” kavramı gereği daha uygundur.

Bu noktada, “vadeli çekler”in durumu hakkında çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bilindiği üzere, özün önceliği kavramı gereği, alınan/verilen çekler alacak/borç senedi olarak kabul edilmektedir. Konu ile ilgili yargı örnekleri incelendiğinde, Danıştay’ın “çeklerin alacak senetleri gibi reeskonta tabi tutulmasında bir aykırılık olmadığı” (Danıştay 3.Dairesi, Tarih 04.06.1998, Esas No:1997/671, Karar No:1998/2125); “çekin vade ve faiz kaydı taşınmasının mümkün olmadığı ve bu bağlamda vadeli çeklerin reeskonta tabi tutulamayacağı” (Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu Kararı, 04.04.2000 tarih ve Esas No: 1999/448, Karar No: 2000/145) şeklinde zıt kararlar verildiği görülmektedir (Eren, 2013).

Bu karşı görüş ve uygulamalara son nokta VUK 64. Sirküler ile konulmuştur. Söz konusu sirkülerde “Ancak, bir ödeme aracı olarak kullanılmakla beraber yasal düzenlemeler çerçevesinde vergi uygulamaları bakımından çekin vadeli olabileceği ve değerlendirme gününde vadesi gelmemiş senede bağlı alacak ve borçlar için uygulanması öngörülen 213 sayılı Kanunda yer alan reeskont uygulamasından yararlanılmasının mümkün olduğu ortaya çıkmaktadır.” ibaresi ile vadeli çekleri de reeskonta tabi tutmak mümkün olmuştur.

2.1.4. Mukayyet Değeri

Mukayyet değer, bir iktisadi kıymetin muhasebe kayıtlarında gösterilen hesap değeridir (VUK, md. 265). Mukayyet değer, defter değeri, yazmaca değer, kayıtlı değer olarak da bilinmektedir (Fırat, 2014).

VUK uyarınca mukayyet değeri ile değerlendirilecek iktisadi kıymetler; alacaklar, kuruluş giderleri ve peştamallıklar, aktif geçici hesap kıymetleri, pasif geçici hesap kıymetleri, borçlar, karşılıklar olarak belirlenmiştir (VUK, md. 281-282-283-285-287-288).

Kuruluş ve örgütlenme giderleri TMS uyarınca varlık olarak muhasebeleştirilmemektedir. Dolayısıyla bu hesap kalemi TMS varlık tanımına uymadığı için varlık olarak muhasebeleştirilmez ve dönem gideri olarak gösterilir.

Şerefiye (peştamallık) ise varlık olarak muhasebeleştirilse dahi TMS'nin varlık tanımına uymadığı içi dönem sonunda amortisman ayrılması söz konusu değildir. Sadece pozitif veya negatif şerefiye söz konusu olacaktır.

2.1.5. İtibari Değer

İtibari değer, her nevi senetlerle esham ve tahvillerin üzerinde yazılı olan değerlerdir (VUK, md. 266). İtibari değer kıymetli evrak üzerinde yazılı değer (nominal değer) anlamını taşımaktadır. Nominal değeri bulunan her kıymet itibari değer ile değerlemeye tabi tutulmamaktadır. İtibari değer ile değerlendirilecek kıymetler, kasa mevcurları ve çıkarılmış tahviller olarak kanunda belirlenmiştir (VUK, md. 284-286).

2.1.6. Vergi Değeri

Vergi değeri, bina ve arazinin Emlâk Vergisi Kanununun 29². maddesine göre tespit edilen değeridir (VUK, md. 268).

2.1.7. Rayiç Bedel

Rayiç bedel, bir iktisadi kıymetin değerlendirme günündeki normal alım satım değeridir (VUK, md. 266). Ancak VUK'un değiştirilmesi ile birlikte mevcut kanunda hali hazırda rayiç bedel ile değerlendirilecek herhangi bir iktisadi kıymet bulunmamaktadır (Akbulut Özerhan, 2008).

2.1.8. Emsal Bedeli Ve Ücreti

Emsal bedeli, gerçek bedeli olmayan veya bilinmeyen veyahut doğru olarak tespit edilemeyen bir malın, değerlendirme gününde satılması halinde emsaline nazaran haiz olacağı değerdir. Emsal bedeli sıra ile aşağıdaki esaslara göre tayin olunur:

Birinci sıra: (Ortalama fiyat esası) aynı cins ve nevideki mallardan sıra ile değerlemenin yapılacağı ayda veya bir evvelki veya bir daha evvelki aylarda satış yapılmışsa, emsal bedeli bu satışların miktar ve tutarına göre mükellef tarafından çıkarılacak olan "Ortalama satış fiyatı" ile hesaplanır. Bu esasın uygulanması için, aylık satış miktarının, emsal bedeli tayin olunacak her bir malın miktarına nazaran %25'ten az olmaması şarttır.

Örnek: Top kumaş alım-satımı üzerine faaliyet gösteren Ali Bey, 2016 yılı Haziran ayında depodan kendi evinde kullanmak üzere 300 metre kumaş almıştır. Ali Bey'in Mart, Nisan, Mayıs ve Haziran aylarına ilişkin satış miktar ve tutarları aşağıdaki gibidir (Ege, 2016'dan uyarlanmıştır).

Dönem	Miktar (Metre)	Tutar (TL)
Mart	60	1.200
Nisan	65	1.100
Mayıs	75	2.250
Haziran	70	700

² Madde 29 – (Değişik : 7/3/2002-4751/2 md.)

Vergi değeri;

a) Arsa ve araziler için, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun asgari ölçüde birim değer tespitine ilişkin hükümlerine göre takdir komisyonlarınca arsalar için her mahalle ve arsa sayılacak parsellenmemiş arazide her köy için cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgeler (turistik bölgelerdeki cadde, sokak veya değer bakımından farklı olanlar ilgili valilerce tespit edilecek pafta, ada veya parseller), arazide her il veya ilçe için arazinin cinsi (kıraç, taban, sulak) itibarıyla takdir olunan birim değerlere göre,

b) Binalar için, Maliye ve Bayındırlık ve İskan bakanlıklarınca müştereken tespit ve ilân edilecek bina metrekaresi normal inşaat maliyetleri ile (a) bendinde belirtilen esaslara göre bulunacak arsa veya arsa payı değeri esas alınarak 31 inci madde uyarınca hazırlanmış bulunan tüzük hükümlerinden yararlanılmak suretiyle,

Hesaplanan bedeldir.

Vergi değeri, mükellefiyetin başlangıç yılını takip eden yıldan itibaren her yıl, bir önceki yıl vergi değerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca aynı yıl için tespit edilen yeniden değerlendirme oranının yarısı nispetinde artırılması suretiyle bulunur.

33 üncü maddede (8 numaralı fıkra hariç) göre mükellefiyet tesisi gereken hallerde vergi değerinin hesaplanmasında, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 49 uncu maddesinin (b) fıkrasına göre belirlenen arsa ve arazi birim değerleri, takdir işleminin yapıldığı yılı takip eden ikinci yıldan başlamak suretiyle her yıl, bir önceki yıl birim değerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca aynı yıl için tespit edilen yeniden değerlendirme oranının yarısı nispetinde artırılması suretiyle dikkate alınır.

(Değişik dördüncü fıkra: 16/6/2009-5904/33 md.) Vergi değerinin hesabında bin liraya, verginin hesaplanmasında ise bir liraya kadar olan kesirler dikkate alınmaz.

Bakanlar Kurulu, bu maddede belirtilen artış oranını sifıra kadar indirmeye veya yeniden değerlendirme oranına kadar artırmaya yetkilidir. Bakanlar Kurulu bu yetkisini, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 95 inci maddesi uyarınca belirlenen belediye grupları itibarıyla farklı oranlar tespit etmek suretiyle de kullanabilir.

Değerlenecek olan 300 metre kumaşın, işletmeden alındığı ay, bir önceki ay ve bir daha önceki ay kontrol edilerek en az 75 metre ($300 \cdot 0,25$) satışın gerçekleştiği ay bulunacaktır. Tablo incelendiğinde Mayıs ayında 75 metre kumaşın satışının olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ortalama fiyat 30 TL ($2.250/75$) olarak bulunacak ve 300 metre kullanılan kumaşın emsal bedeli ise 900 TL ($300 \cdot 30$) olarak hesaplanacaktır.

İkinci sıra: (Maliyet bedeli esası) Emsal bedeli belli edilecek malın, maliyet bedeli bilinir veya çıkarılması mümkün olursa, bu takdirde mükellef bu maliyet bedeline, toptan satışlar için % 5, perakende satışlar için % 10 ilave etmek suretiyle emsal bedelini bizzat belli eder (VUK, md. 267). Emsal bedeli değerlemesine izin verilen iktisadi kıymetler, değeri düşen emtialar, maliyet bedelinin tespiti mümkün olmayan hayvanlar ve kıymeti düşen mallar olarak belirlenmiştir (VUK, md. 274-277-278).

Örnek: Top kumaş alım-satımı üzerine faaliyet gösteren Veli Bey, 2016 yılı Haziran ayında kendi evinde kullanmak üzere 300 metre kumaş kullanmıştır. Kumaşın metre başı maliyeti 10 TL'dir. Veli Bey'in Mart, Nisan, Mayıs ve Haziran aylarına ilişkin satış miktar ve tutarları aşağıdaki gibidir (Ege, 2016'dan uyarlanmıştır).

Dönem	Miktar (Metre)	Tutar (TL)
Mart	60	1.200
Nisan	65	1.100
Mayıs	70	2.100
Haziran	70	700

İşletmeden çıkışı olan 300 metre kumaşın değerlemesi için öncelikle ortalama fiyat esası yöntemi uygulanmalıdır. Ancak, işletmeden çıkışı olan 300 metre kumaşın %25'i olan 75 metre satış miktarına, çıkışın gerçekleştiği Haziran ayında, bir önceki ay olan Mayıs ayında ya da bir daha önceki ay olan Nisan ayında rastlanmamıştır. Dolayısıyla ortalama fiyat esas yöntem kullanılmayacak, maliyet bedeli esas usulü kullanılacaktır. Kumaşın metre maliyeti 10 TL olduğuna göre, kumaş çıkışı miktar olarak perakende satışa uygun olduğundan dolayı, maliyet bedeline %10 eklenecek ve yeni maliyet bedeli hesaplanacaktır. Bu da 11 TL ($10 + (10 \cdot 0,10)$) olup, çıkışı olan kumaşın maliyeti 3.300 TL ($300 \cdot 11$) olarak hesaplanacaktır.

Günümüzde, bu tip maliyet hesaplamalarının stoklarda bekleyen üretimi durmuş seri sonu ürünler için kullanılması uygun görülmektedir.

2.2. TTK'ya Göre Değerleme

1 Ocak 2013 tarihi itibari le yürürlüğe gire yeni TTK ile getirilen en büyük yeniliklerden biri de kuşkusuz TMS/TFRS uygulama zorunluluğu olmuştur. Kanunda değerlendirme ile ilgili ise TMS/TFRS'de öngörülen ilkelerin baz alınması gerekliliği belirtilmiştir (TTK, md. 78-81).

Yeni TTK ile kanunda değerlendirme ölçülerinin belirtilmesi yerine KGK tarafından yürürlüğe konulan ve sürekli güncellenen standartlar ile güncel ve dinamik bir yapıya kavuşması sağlanmıştır.

2.3. SPK'ya Göre Değerleme

SPK ise yayınladığı "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlama Tebliği" 5. Madde yer alan "İşletmeler, finansal tablolarının hazırlanmasında KGK tarafından yayımlanan TMS'leri esas alırlar." ibaresi ile değerlendirme konusunda TMS/TFRS'de öngörülen ilkelerin baz alınması gerekliliğini belirtmiştir.

2.4. TMS/TFRS'ye Göre Ölçüm

TMS/TFRS, değerlendirme işlemlerini VUK gibi tek bir başlık altında ele almamış aksine konu ile ilgili standartta ilk ölçümler ve sonraki dönemlerde yapılacak ölçümler ile ilgili esasları belirtmiştir. Her standartta değerlendirme ölçüleri ve tanımları yer almaktadır. Bu durum, varlığın ve kaynağın özelliklerine, mevcut durum vb. koşullara göre en uygun ölçümler tekniğinin benimsenmesine imkân sağlayan "dinamik bir değerlendirme" yapılabilmesini sağlamaktadır. Bu standardın vergi tabanlı bir bakış açısından ziyade karar alıcılara doğru bilginin sunulmasını amaçlayan bilgi tabanlı bakış açısının göstergesidir.

TMS/TFRS'de sık sık "gerçeğe uygun değer" kavramına vurgu yapılmakta ve varlık ve borçların gerçeğe uygun bir şekilde ölçülmesiyle finansal tablo kullanıcılarının ihtiyaçlarının en iyi şekilde karşılanabileceği ifade edilmektedir. Standartlarda temel olarak 5 adet değerlendirme ölçüsü verilmektedir:

- ✓ Tarihi maliyet,
- ✓ Cari maliyet,
- ✓ Gerçekleşebilir değer,
- ✓ Bugünkü değer,

- ✓ Gerçeğe uygun değer.

2.4.1. Tarihi Maliyet (Satın Alma ve İnşa Maliyeti)

Varlıklar elde edildikleri tarihte alımları için ödenen nakit veya nakit benzerlerinin tutarları ile veya onlara karşılık verilen varlıkların gerçeğe uygun değerleri ile ölçümlenir. Borçlar borç karşılığında elde edilenin tutarı ile veya işletmenin normal faaliyetlerinden kaynaklanan borçlarda, örneğin, gelir vergilerinde olduğu gibi, borcun kapatılması için gereken nakit veya nakit benzerlerinin tutarı ile gösterilir (TMS/TFRS Kavramsal Çerçeve, md. 4.55).

Edinme tarihinden sonra değer artırıcı giderler VUK ve TMS/TFRS uyarınca maliyet bedelini tamamlayan harcamalar olarak kabul edilmektedir. Tarihi maliyet ve maliyet bedeli kavramları benzerlik göstermektedir ancak TMS/TFRS’de maliyet bedelinin tanımı ve bileşenleri iktisadi kıymetin türü uyarınca farklılık göstermektedir.

Tarihi maliyet, varlıkları aktifleştirildikleri tarihte, katlanılan ve varlıklara yüklenen maliyettir (Brinza ve Bengescu, 2016; Smith ve Smith, 2014). Bu bağlamda tarihi maliyet varlığın işletmeye giriş değerini ifade eder ve geçmişe dayalıdır. TMS/TFRS incelendiğinde gerçeğe uygun değer kavramının tarihi maliyet kavramına göre daha önemli hale geldiği görülmektedir. Ancak standartlar, bazı varlıkların (stoklar, maddi duran varlıklar vb.) tarihi maliyetler üzerinde değerlendirilmesini de mümkün kılmaktadır. Literatürde tarihi maliyet esasının uygulanması gerektiğini savunan görüşlere göre (Bahadır, 2016);

- ✓ Tarihi maliyetler, işletme yöneticilerinin karar alma süreçlerinde yardımcıdır,
- ✓ Tarihi maliyetler, hileli finansal raporlama riskini azaltır,
- ✓ Tarihi maliyetler, işletme yöneticilerinin performans ölçümü açısından fayda sağlar.

Tarihi maliyetler, işletmenin gerçek durumunu göstermesi açısından her zaman gerekli olan maliyetlerdir ancak tarihi maliyetler ile maliyet yönetimi sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilemez (Akdoğan, 2009: 45). Ulsan (2008), tarihi maliyet değerlendirme esasının, gerçekleşmiş işlem ve olaylara dayandığı için en güvenilir değerlendirme esası olduğunu öne sürmektedir.

Tarihi maliyete göre kaydedilen varlıkların yıllar itibari ile değerlendirme yapılmış olsa bile, piyasa değerleri değerlendirme sonucu elde edilen bilanço günündeki değerinden daha yüksek veya düşük değere sahip olabilmektedir. Örneğin, imara kapalı olarak satın alınan ve daha sonra imara açılan bir arsanın değer artışı, yine yıllar önce alınan ve şehir gelişimine bağlı alınarak şehir merkezinde kalan arsa bina vb. varlığın değerinde meydana gelen değer artışları tarihi maliyet yöntemine göre bilançoda gerçeğe uygun değeri ile gösterilememektedir. Bu durum tarihi maliyete eleştiri getirilen konudur.

2.4.2. Cari Maliyet

Varlıklar aynı varlığın veya bu varlıkla eşdeğer olan bir varlığın alınması için hâlihazırda gereken nakit veya nakit benzerlerinin tutarı ile gösterilirler. Borçlar, yükümlülüğün kapatılması için gereken nakit ve nakit benzerlerinin iskonto edilmemiş tutarları ile gösterilir (TMS/TFRS Kavramsal Çerçeve, md. 4.55).

Örneğin; 200 birim ticari malı birimi 100 TL’den tedarik eden ve satış fiyatını 170 TL olarak belirleyen bir işletmenin, ticarın malın cari maliyetini satış tarihinde 110 TL ve dönem sonunda 140 TL olarak belirlediğini ve 110 birim ticari mal satışı yaptığını varsayalım (Mohiuddin, 2014; Naito, 2006; Revsine, 1981; Peasnell ve Whittington, 2010 çalışmalarından uyarlanmıştır).

	Tarihi Maliyet	Cari Maliyet
Tedarik Edilen Ürün Miktarı	200 Birim	200 Birim
Tedarik Edilen Ürün Birim Fiyatı	100 TL	100 TL
Ürün Satış Fiyatı	170 TL	170 TL
Satış Tarihinde Ürün Cari Maliyeti	110 TL	-
Dönem Sonunda Ürün Cari Maliyeti	140 TL	-
Satış Yapılan Ürün Miktarı	110 Birim	110 Birim
Gerçekleşmiş Elde Tutma Kazancı	110 br x (110 TL – 100 TL) =1.100 TL	-
Gerçekleşmemiş Elde Tutma Kazancı	90 br x (140 TL – 100 TL) =3.600 TL	-
Cari Faaliyet Karı	110 br x (170 TL – 110 TL) =6.600 TL	-
Kar	1100 TL + 3600 TL + 6600 TL =11.300 TL	110 br x (170 TL – 100 TL) = 7.700 TL

Yerine koyma maliyeti olarak da bilinen cari maliyet, varlığın; ömrünün sonunda yerine yenisinin alınacağı zamandaki değeri değildir, bilanço tarihindeki değerini ifade eder. Cari maliyet adından da anlaşılacağı üzere,

bu ölçütte esas alınan değer cari değerdir. Bir başka ifade ile varlığın değerlendirme günü alınması halinde, cari maliyet işletmeye mal olma fiyatı olarak ifade edilmektedir (Tokay ve Deran, 2008). Dolayısıyla cari maliyet esasında amaç, sermayenin üretim gücünü korumaktır (Tardiff, 2015).

2.4.3. Gerçekleşebilir Değer (Ödeme Değeri)

Varlıklar, işletmenin normal faaliyet koşullarında, bir varlığın elden çıkarılması halinde ele geçecek olan nakit ve nakit benzerlerinin tutarıdır. Borçlar, işletmenin normal faaliyet koşullarında, kapatılmaları için ödenmesi gereken nakit ve nakit benzeri değerlerin iskonto edilmemiş tutarları ile gösterilir (TMS/TFRS Kavramsal Çerçeve, md. 4.55).

2.4.4. Bugünkü Değer (Kullanım Değeri)

Varlıklar, işletmenin normal faaliyet koşullarında, ileride yaratacakları net nakit girişlerinin bugünkü iskonto edilmiş değerleri ile gösterilirler. Borçlar, işletmenin normal faaliyet koşullarında, kapatılmaları için ileride ödenmesi gereken net nakit çıkışlarının bugünkü iskonto edilmiş değerleri ile gösterilir (TMS/TFRS Kavramsal Çerçeve, md. 4.55).

Bugünkü değer, varlık ve yükümlülüklerin piyasa değerinin belirlenemediği durumlarda değerlendirme işlemlerinde baz alınmaktadır. Bugünkü değer hesaplanmasında standartlar, “geleneksel yöntem” ve “beklenen nakit akışları yöntemi” olma üzere iki yöntem önermektedir.

Geleneksel yöntem, standartlarda nispeten uygulanması bakımından kolay olarak tanımlanmaktadır ancak karmaşık değerlendirme işlemlerinde doğru sonuçları vermemesi kaygısı ile kullanılması konusunda uyarılmaktadır. Bu yöntemde, iskonto oranı olarak “riske uyumlu faiz oranı” kullanılmaktadır. Riske uyumlu faiz oranının belirlenmesi işlemi, mevcut gözlemlenebilir faiz oranı olan bir varlık ile daha önceden ölçme işlemi gerçekleştirilmiş bir varlığın analiz edilmesini gerektirir. Buna göre söz konusu bu ölçüm işlemleri içi şu işlemler gerçekleştirilmelidir (TMS 36, md. A6):

- ✓ İskonto edilecek nakit akışlarının tespit edilmesi,
- ✓ Piyasada nakit akışları benzer özellik gösteren başka bir varlığın belirlenmesi,
- ✓ İki kalemin benzer olduğundan emin olmak için, bunların nakit akışlarının karşılaştırılması,
- ✓ Kalemlerden bir tanesinde mevcut olup da, diğerinde olmayan bir unsur bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi,
- ✓ Her iki nakit akışının da değişen ekonomik koşullarda benzer şekilde hareket etme eğiliminde olup olmadığının (yani değişip değişmediğinin) değerlendirilmesi.

Beklenen nakit akış yöntemi ise standartta, geleneksel yöntemden daha etkili olarak tanımlanmaktadır. Bu yöntem, gerçekleşmesi en yakın tek bir nakit akışı yerine, olabilecek bütün nakit akışları ile ilgili beklentileri kullanır. Dolayısıyla bu yöntemde esas olan olasılıkların kullanılmasıdır.

Örneğin; 1000 TL'lik bir nakit akışının bir yılda %10, iki yılda %60 ve üç yılda %30 olasılıkla elde edilebilecek olduğunu varsayalım.

Tutar	İskonto Oranı	Bugünkü Değer	Olasılık/Tutar
1000 TL	%5	952,38 TL	%10 / 95,24 TL
1000 TL	%5,25	902,73 TL	%60 / 541,64 TL
1000 TL	%5,50	851,61 TL	%30 / 255,48 TL

Bu bağlamda, beklenen bugün değer 892,36 TL (95,24 + 541,64 + 255,48) iken geleneksel yöntemde göre gerçekleşmesi en muhtemel olasılık %60 olduğu için 902,73 TL olacaktır.

2.4.5. Gerçeğe Uygun Değer

Gerçeğe uygun değer işletmeye özgü bir ölçüm olmayıp, piyasa bazlı bir ölçüm olma özelliği göstermektedir. Bazı varlıklar ve borçlar için gözlemlenebilir piyasa işlemleri veya bilgileri mevcut olabilir. Bununla birlikte diğer varlıklar ve borçlar için bu tür işlemler veya bilgiler mevcut olmayabilir. Ancak gerçeğe uygun değer ölçümünün amacı her iki durumda da aynı olup, bu amaç mevcut piyasa koşullarında, piyasa katılımcıları arasında bir varlığın satışına veya bir borcun devrine yönelik olarak ölçüm tarihinde olağan bir işlemdeki fiyatın tahmin edilmesidir (diğer bir ifadeyle, varlığı elinde bulunduran veya borçlu konumda olan piyasa katılımcısının bakış açısıyla ölçüm tarihindeki çıkış fiyatıdır) (TFRS 13, md. 2).

Başka bir ifade ile tanımlamak gerekirse, gerçeğe uygun değer, bir varlığın normal şartlar altında, istekli ve bilgili satıcı ve alıcılar arasında alım-satımı esnasında oluşan değerdir (Singh, 2015). Bu bağlamda gerçeğe

uygun değer alıcı ve satıcının kabul ettiği fiyattır. Bu açıklamalar ışığında gerçeğe uygun değer belirlenebilmesi için;

- ✓ Aktif bir piyasa varlığı,
- ✓ Alıcı ve satıcının istekli ve bilgili olması,
- ✓ Bir varlık veya borcun olması gerekmektedir.

Gerçeğe uygun değer, piyasa bazlı bir ölçüttür (Chung, Lee ve Mitra, 2016; Ayres, Huang ve Myring, 2017; Singh, 2015). Dolayısıyla işletmeye has değildir.

Bilindiği üzere TMS/TFRS ilke bazlıdır, dolayısıyla değerlendirme yöntemleri kullanıcıların inisiyatifine bırakılmıştır. Ancak bu durum aktif bir piyasası olmayan varlıkların değerlendirilmesinin mümkün olmayışı birçok yanlışlıkları beraberinde getirmektedir. Örneğin, Fransa/Paris Louvre Müzesi'nde sergilenen Mona Lisa tablosunun gerçek değerini belirlemek imkânsız gibidir. Çünkü tablonun benzeri bulunmamaktadır ve benzer sayılabilecek bir piyasa bulunmamaktadır. Buna benzer varlıkların gerçeğe uygun değerini tespit etmek mümkün olmamaktadır (Özkan ve Terzi, 2009).

Özdeş bir varlığın veya borcun fiyatı gözlemlenebilir olmadığında, işletme gerçeğe uygun değeri, ilgili gözlemlenebilir girdilerin kullanımını azami seviyeye çıkararak ve gözlemlenebilir olmayan girdilerin kullanımını asgari seviyeye indiren başka bir değerlendirme yöntemi kullanarak ölçer. Gerçeğe uygun değer, piyasa bazlı bir ölçüm olduğu için riske ilişkin varsayımları da dâhil olmak üzere piyasa katılımcılarının varlıkları ve borçları fiyatlandırırken kullanacakları varsayımlar kullanılarak ölçülür. Sonuç olarak, işletmenin varlığı elinde tutma ya da borcu ödeme veya başka bir şekilde yerine getirme niyetinin bulunması, gerçeğe uygun değer ölçümünde dikkate alınmaz (TFRS 13, md. 3).

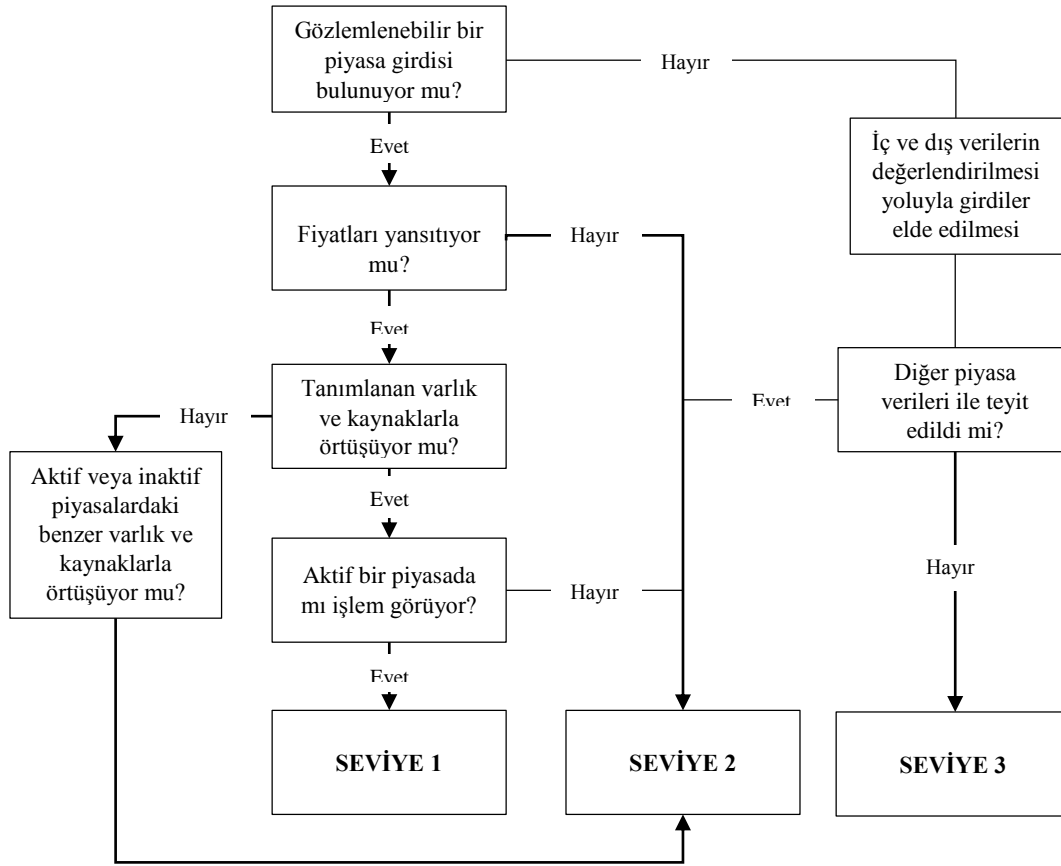
Gerçeğe uygun değer ölçümü, belirli bir varlık veya borç için yapılır. Bu nedenle, işletme bir varlığın veya borcun gerçeğe uygun değerini ölçerken, piyasa katılımcılarının ölçüm tarihinde bu varlığı veya borcu fiyatlandırırken göz önünde bulunduracakları özellikleri dikkate alır (TFRS 13, md. 11).

TFRS 13 standardı incelendiğinde üç seviyeden oluşan bir gerçeğe uygun değer hiyerarşisi olduğu görülmektedir. Aynı şekilde FASB incelendiğinde de yine üç seviyeden oluşan bir gerçeğe uygun değer hiyerarşisinin ortaya çıktığı görülmektedir (Parlakkaya ve Çetin, 2010).

Tablo 1. Gerçeğe Uygun Değer Hiyerarşisi

	TMS/TFRS	FASB
Seviye 1	Piyasa fiyatı esas alınır.	Girdiler, aktif piyasada işlem gören ve tanımlanan varlıklar ve yükümlülükler için tespit edilen fiyatlardır.
Seviye 2	Piyasa fiyatına ulaşamaması durumunda, gerçeğe uygun değer, benzer varlıkların piyasa fiyatlarından hareketle elde edilir.	Girdiler, bağımsız piyasa verilerine bağlı olarak elde edilir.
Seviye 3	Piyasa fiyatının güvenilir olmaması durumunda, gerçeğe uygun değer uygun değerlendirme teknikleri (net bugünkü değer, opsiyon fiyatlaması vb.) kullanılarak belirlenebilir.	Girdiler, gözlemlenemeyen veriler ve işletme varsayımlarına bağlı olarak elde edilir.

Bu bağlamda varlık ve borçların gerçeğe uygun değerlerinin belirlenmesi süreci aşağıdaki gibidir (Campbell, Owens-Jackson ve Robinson, 2008).

Şekil 1. Gerçeğe Uygun Değer Hiyerarşisi

Varlığın veya borcun belirli bir özelliğinin ölçüm üzerine etkisi, söz konusu özelliğin piyasa katılımcıları tarafından nasıl dikkate alınacağına bağlı olarak farklılık gösterir (TFRS 13, md. 12).

Gerçeğe uygun değer ölçümünde, varlığın satışına veya borcun devrine ilişkin işlemin (TFRS 13, md. 16):

- Varlığa veya borca ilişkin asıl piyasada ya da
- Asıl piyasanın bulunmadığı durumlarda, varlığa veya borca ilişkin en avantajlı piyasada gerçekleştiği varsayılır.

Gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen varlık veya borç aşağıdakilerden biri olabilir (TFRS 13, md. 13):

- Tek bir varlık veya borç (örneğin, bir finansal araç veya finansal olmayan bir varlık) ya da
- Varlık grubu, borç grubu ya da varlıklar ve borçlardan oluşan bir grup (örneğin, nakit yaratan birim veya iş).

İşletmenin ölçüm tarihinde asıl (ya da en avantajlı) piyasaya erişimi olmalıdır. Farklı faaliyetleri bulunan farklı işletmeler (ve işletmelerdeki farklı işler) farklı piyasalara erişebileceğinden, aynı varlığa veya borca ilişkin asıl (ya da en avantajlı) piyasa, farklı işletmeler (ve işletmelerdeki farklı işler) için farklı olabilir. Bu nedenle, farklı faaliyetleri bulunan işletmeler arasında ve işletmenin kendi içinde farklılıklar olabilir. Dolayısıyla, asıl (ya da en avantajlı) piyasa (ve dolayısıyla piyasa katılımcıları) işletmenin bakış açısına göre değerlendirilir (TFRS 13, md. 19).

Gerçeğe uygun değer yaklaşımı ile tarihsel maliyet yaklaşımı karşılaştırılması aşağıdaki tabloda gösterilmektedir (Tokay ve Deran, 2008).

Tablo 2. Gerçeğe Uygun Değer ve Tarihsel Maliyet Karşılaştırması

Kavram/Konu	Tarihsel Maliyet Yaklaşımı	Gerçeğe Uygun Değer Yaklaşımı
İlgililik ve güvenilirlik	Raporlanmış değerlerin güvenilirliği, bunların ilgili olma özelliğinden daha önemlidir.	Tutarların ilgililik (ihtiyaca uygunluk) özelliği, güvenilir olmama özelliğini telafi eder. Aktif olmayan piyasalarda belirlenen gerçeğe uygun değerler güvenilir olmayabilir.
İhtiyatlılık	İhtiyatlılık ilkesi gereği gerçekleşmemiş zararlar kayda alınır, gerçekleşmesi olası gelirler kayda alınmaz. Bazen varlık değer düşüklüğü kayıtları agresif muhasebe uygulamalarına yol açabilir.	Gerçeğe uygun değer yaklaşımında kazanç ve kayıplar daha simetrik olarak kayıtlanır. İdeal olan, simetrik kayıtlamada, ihtiyatlılık kavramı gereği gerçekleşmemiş kayıpların kayda alınması, ancak gerçekleşmemiş kazançların kaydının azaltılmasıdır.
Gelirlerin kaydı	Kazançlar, gelir- gider eşleşmesi prensibine uymak için, aralıklı olarak değerlendirilir. Gerçekleşmiş gelirler kaydedilir.	Kazançlar, haklar ve borçların ekonomik değerindeki değişimlere bağlı olarak sürekli bir temelde değerlendirilir. Gerçekleşmemiş gelirler kayda alınabilir.
Karmaşık işlemler	Gözlenebilir tarihsel maliyetlere dayalı belirli haklar ve borçlar kayda alınır.	Karmaşık işlemlere konu olmuş tüm hak borçların tanımlanması, ölçülmesi ve açıklanmasını amaçlayan bir sistemdir.
Ölçüm	Tarihsel maliyete dayalı kayıtlama yapılır. Ancak sonraki dönemlerde tükenme payı kayıtları yapılır. Tamamen objektif değerler kullanılır.	Raporlanan değerler, aktif piyasada oluşan değerlerden, ölçüm teknikleri ile belirlenmiş değere kadar uzanır. Kimi zamanlarda subjektif değerler kullanılır.
Finansal raporlama	Bu yaklaşımda bilançoya değil, daha çok gelir tablosuna odaklanıldığı tartışılmaktadır.	Gerçeğe uygun değer yaklaşımında bilançoya odaklanma söz konusudur.
Gelir tablosu	Faaliyet sonuçlarını yansıtır.	Faaliyet sonuçlarını ve bilanço kalemlerindeki değişimlerin sonucunu yansıtır.

Gerçeğe uygun değer ölçümünde, mevcut piyasa koşullarında piyasa katılımcıları arasında ölçüm tarihinde olağan bir işlemde bir varlığı satmak veya bir borcu devretmek amacıyla söz konusu varlık ya da borcun el değiştirildiği varsayılır (TFRS 13, md. 15).

Bu açıklamalar ışığında gerçeğe uygun değerlerin sağlayacağı faydalar şu şekilde sıralanabilir (Curtis, 2009: 11-14; Christensen ve Nikolaev, 2013):

- ✓ Piyasa durumunu açıkça yansıtmaktadır.
- ✓ Piyasa durumunun açıkça yansıtılması ile finansal tablolarda karşılaştırılabilirlik artacaktır.
- ✓ Tarihi maliyet esasının aksine, ekonomik konjoktüre bağlı olarak ortaya çıkan fiyat değişimleri sonucu oluşabilecek kazanç/kayıplar finansal tablolarda raporlanacaktır.
- ✓ Bu bağlamda, yönetiminin alacağı kararların etkisi hızlı bir şekilde finansal raporlara yansiyacağından, yönetimin performans değerlendirmesi kolaylaşacaktır.

Ancak gerçeğe uygun değer hakkında bazı dezavantajlı durumlar bulunmaktadır (Marra, 2016; Curtis, 2009: 11-14; Magnan, Menini ve Parbonetti, 2015):

- ✓ Bütün varlıkları için aktif veya emsal bir piyasa bulunduğu söylenemez. Özellikle patentler, haklar vb. varlıklarda bu durum söz konusudur.
- ✓ Gerçeğe uygun değer tespit sürecinde, aktif veya emsal piyasanın olmaması durumunda, işletme yöneticileri manipülasyona başvurabilirler.
- ✓ Piyasalarda aşırı dalgalanmalar neticesinde, varlık ve borçların gerçeğe uygun değerleri etkilenir ve finansal tabloların gerçeğe uygunluğu azalabilir.
- ✓ Gerçeğe uygun değerlerin yanlış tespit edilmesi, mevcut ve potansiyel yatırımcıların karar alma süreçlerini olumsuz etkileyebilir. Ancak tarihi maliyetler finansal istikrarı sağlar.
- ✓ Bazı varlık veya borçların gerçeğe uygun değerinin belirlenmesi işlemi uzmanlık gerektirdiğinden bu durum, işletme açısından fazladan maliyet anlamına gelmektedir.

TMS/TFRS çerçevesinde değerlendirme esaslarına göre varlık ve borçların değerlendirme esasları tabloda belirtilmektedir (Bahadır, 2016).

Tablo 3. TMS/TFRS Kapsamında Varlık ve Borçların Değerleme Esasları

Finansal Tablo Kalemi	Değerleme Esası	Değerleme Yaklaşımı
Stoklar	Maliyet ya da net gerçekleştirilebilir değerden düşük olanı	Tarihi maliyet muhasebesi
Alım-satım (ticari) amaçlı finansal yatırımlar	Gerçeğe uygun değer	Gerçeğe uygun değer muhasebesi
Vadeye kadar elde tutulacak yatırımlar	İtfa edilmiş maliyet bedeli	Tarihi maliyet muhasebesi
Satılmaya hazır finansal varlıklar	Gerçeğe uygun değer	Gerçeğe uygun değer muhasebesi
Ticari alacaklar	İtfa edilmiş maliyet bedeli	Tarihi maliyet muhasebesi
Ticari borçlar	İtfa edilmiş maliyet bedeli	Tarihi maliyet muhasebesi
Alım-satım (ticari) amaçlı finansal borçlar	Gerçeğe uygun değer	Gerçeğe uygun değer muhasebesi
Diğer finansal borçlar	İtfa edilmiş maliyet bedeli	Tarihi maliyet muhasebesi
Maddi duran varlıklar	Maliyet bedeli – birikmiş amortismanlar – birikmiş değer düşüklüğü zararı	Tarihi maliyet muhasebesi
	Gerçeğe uygun değer - birikmiş amortismanlar	Gerçeğe uygun değer muhasebesi
Maddi olmayan duran varlıklar	Maliyet bedeli – birikmiş amortismanlar – birikmiş değer düşüklüğü zararı	Tarihi maliyet muhasebesi
	Gerçeğe uygun değer - birikmiş amortismanlar	Gerçeğe uygun değer muhasebesi
Yatırım amaçlı gayrimenkuller	Maliyet bedeli – birikmiş amortismanlar – birikmiş değer düşüklüğü zararı	Tarihi maliyet muhasebesi
	Gerçeğe uygun değer - birikmiş amortismanlar	Gerçeğe uygun değer muhasebesi

2.5.Literatür Taraması

Ege (2016), VUK çerçevesinde emsal bedel ile değerlendirme işlemlerini incelediği çalışmada, emsal bedel ile değerlendirme işlemlerine ilişkin örnekler yer vermiş ve VUK 267. maddesinin doğru anlaşılmasının emsal bedelin doğru uygulanması için gerekli olduğunu vurgulamıştır.

Ulusan (2007) ise finansal raporlama açısından değerlendirme esaslarını ele aldığı çalışmada, tarihi maliyet değerlendirme çıktılarının manipüle edilmeye müsait olmasının, finansal raporlamayı tarihi maliyet esasından cari maliyet esasına ve makul değer esasına doğru yönelttiğini belirtmiştir.

Durmuş, Solak ve Güneş (2011), KOBİ TFRS ve VUK değerlendirme ilkelerini karşılaştırdıkları çalışmalarında, VUK'da yapılacak düzenlemeler ile KOBİ TFRS kullanıcıları ve diğer finansal bilgi kullanıcıları için birçok kolaylık sağlanacağını belirtmişlerdir. Benzer bir çalışma yürüten Şensoy ve Perek (2010) ise VUK'da KOBİ TFRS doğrultusunda düzenlemelerin yapılabileceğini ancak kesinlikle gerçekleşmesinin söz konusu olmadığını belirtmişlerdir.

İnanç (2011), yeni TTK uyarınca ticari defter tutma, envanter, değerlendirme, saklama ve ibraz yükümlülüğü konularını incelediği çalışmada, değerlendirme işlemlerine konu olan finansal tablolarda yer alan varlık ve borçların yeni TTK uyarınca TMS hükümlerine göre gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Tokay ve Deran (2008) ise TMS/TFRS'de yer alan değerlendirme ölçülerini inceledikleri çalışmalarında, TMS/TFRS'lerde birçok değer temelli değerlendirme ölçüsü bulunduğunu, standartlarda sıklıkla gerçeğe uygun değer ölçüsünün vurgulanmasına rağmen birçok varlık ve yükümlülüğün tarihi maliyet esasıyla değerlendirildiğini belirtmişlerdir.

Ulusan (2008), değerlendirme esaslarını finansal tabloların niteliksel özellikleri açısından incelediği çalışmada, hiçbir değerlendirme esasının niteliksel özelliklerinin diğer değerlendirme esaslarından fazla olmadığını belirtmiştir. Ayrıca büyük işletmeler tarafından tarihi maliyet esasına dayalı olarak sunulan finansal bilginin ihtiyaca cevap veremediğini vurgulamıştır.

Çelik (2016) ise emtia maliyet bedelinin tespitine ilişkin yürüttüğü çalışmada, emtia alımına ilişkin gerçekleştirilen bir harcamanın, maliyet bedeline eklenmesinin ya da doğrudan giderleştirilmesinin vergi matrahını doğrudan etkileyeceğini belirtmiştir.

Bahadır (2016), normatif muhasebe teorileri çerçevesinde değerlendirme yaklaşımlarını incelediği çalışmasında, gerçeğe uygun değer yaklaşımının piyasadaki fiyat dalgalanmalarını finansal tablolara yansıtması nedeniyle, finansal tablolarda dönemsel bozulmalara yol açtığını belirtmiştir.

Demir ve Bahadır (2007) ise UFRS’de yer alan değerlendirme ölçüleri kapsamında şirket değerlemesinde defter değeri yaklaşımını ele aldıkları çalışmalarında, finansal tabloların UFRS’de yer alan değerlendirme ilkeleri ile değerlendirilmesinin şirketlerin defter değerinin daha anlamlı hale getireceğini belirtmişlerdir.

Akbulut Özerhan (2008), VUK değerlendirme hükümlerini TFRS kapsamında değerlendirdiği çalışmasında, TMS/TFRS’lerde değerlendirme esası olarak maliyet bedeli ölçüsünden gerçeğe uygun değer ölçüsüne doğru bir yönelme olduğunu ancak aktif bir piyasası olmayan varlıkların gerçeğe uygun değerini tespit etmekte karşılaşılabilecek zorluklar olduğunu, söz konusu bu durumun subjektif değerlendirmelere yol açabileceğini belirtmiştir.

Akbulut (2011) ise TTK ve VUK değerlendirme karşılaştırmalarını konusunu ele aldığı çalışmasında, yeni TTK uyarınca TMS uygulanacağından finansal raporların bundan böyle vergisel özellikler taşımayacağını belirtmiştir.

Senel ve diğ., (2011), gerçeğe uygun değer üzerine yürüttükleri çalışmalarında, gerçeğe uygun değer yaklaşımı ile ilgili muhasebe meslek mensuplarının gereken eğitimi alması gerektiğini belirtmişlerdir.

Sağır (2013: 150) ise VUK ve UFRS değerlendirme ölçülerinin karşılaştırılmasını örnek uygulamalar ile ele aldığı çalışmasında, UFRS uyarınca işletmelere seçimlik haklar tanınırken, VUK uyarınca bu özgürlüğün olmadığını belirtmiştir. Benzer bir çalışma yürüten Uzun (2012: 116), değerlemenin objektif olabilmesi adına değerlendirme ölçülerinin tamamının bir bütün olarak ele alınması gerektiğini belirtmiştir.

Ayçiçek (2009: 270), TMS ve VUK açısından değerlendirme işlemlerinin konu edindiği çalışmasında, TMS’nin Türkiye’de uygulanması ile şeffaf, doğru ve karşılaştırılabilir finansal ve finansal olmayan bilgi açısından daha sağlıklı sonuçlar ortaya çıkacağını belirtmiştir.

Çakmak (2013: 114) ise gerçeğe uygun değer üzerine yürüttüğü çalışmasında, gerçeğe uygun değer yaklaşımının geçmiş olaylar kadar güncel ve gelecekteki muhtemel gerçekleşmesi beklenen olayları göz önünde bulunduran bir yaklaşım olduğunu belirtmiştir.

Dündar (2013), TMS – VUK ölçüm farklarının saptanması ve vergi dairesine raporlanması işlemlerini ele aldığı çalışmasında, ticari kardan mali kara geçiş işlemlerinin TMS açısından ayrıca raporlanmasının vergi dairesi açısından kontrol ve denetim kolaylığı sağlayacağını ve bağımsız denetçi için bir veri olacağını belirtmiştir.

3. SONUÇ VE TARTIŞMA

VUK uyarınca değerlendirme, vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespitidir. Bu bağlamda tanımdan yola çıkılacak olunursa, değerlendirme iktisadi kıymetlerin vergisel değerini saptamaktır.

Vergiye temel olacak iktisadi kıymetlerin değerlerinin belirlenmesinde uyulacak kurallar yasal düzenleme ile belirlenmiştir. Değerleme hükümleri VUK 258.-330. maddeleri arasında ayrı bir kitap olarak düzenlenmiştir. VUK’ta yer alana değerlendirme hükümleri; her işletme için eşit nitelikte olup objektif, emredici ve bağlayıcıdır.

Öte yandan TMS/TFRS uyarınca değerlendirme (ölçüm) işlemleri tek bir standartta ele alınmamış, aksine her standardın içinde ölçümleme hükümlerine yer verilmiştir. Bu durum, vergi temelli bir ölçümlemeden ziyade bilgi temelli bir ölçümlenin amaçlandığını göstermektedir.

Ancak TMS/TFRS’nin benimsediği muhasebe uygulamaları ve hükümleri ile Türkiye’de muhasebe uygulamalarını şekillendiren VUK arasında ciddi yaklaşım farklılıklarının söz konusu olduğu görülmektedir. Söz konusu bu farklılıkların uyumlaştırma süreci ile minimum seviyeye indirilmesi gerekmektedir. Bu farklılığa neden olan durumlardan biri de değerlendirme işlemlerinde ortaya çıkmaktadır.

İşletmenin varlık ve yükümlülüklerinin, bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde yanlış değerlendirme uygulamaları ile olduğundan düşük ya da yüksek değer ile finansal tablolarda raporlanması, finansal tabloların doğruluğunu zedeleyecektir.

VUK ile yürürlükte olan TMS/TFRS değerlendirme farkları genel bir yaklaşımla değerlendirildiğinde;

- ✓ TMS’de yaklaşım “ilkesel”dir ve işletme yöneticilerinin tutumu muhasebe yöntemlerini seçiminde esas alınmıştır. VUK ise kanuni düzenlemeler ve uygulamaları tüm toplumun uygulayacağı şekilde düzenlemiştir.
- ✓ VUK uyarınca kıymetlerin değerlendirilmesi için tek bir değerlendirme ölçüsü belirlenmiştir. TMS ise kıymetlerin değerlendirilmesinde birden fazla değerlendirme yöntemi sunmuş ve seçimi işletmeye bırakmıştır. Bu durum ticari karın değişmesine neden olabilmektedir.
- ✓ VUK, kıymetleri spesifik olarak belirtmiş ve tek tek nasıl değerlendirileceğini açıklamıştır. Ancak TMS, kıymetleri değerlendirmede ilgili grup açısından değerlendirme esaslarını açıklamaktadır.
- ✓ TMS, varlık ve yükümlülüklerin gerçek değerini tespit ederek, işletmenin finansal durumunun gerçeğe ve ihtiyaca uygun olarak sunulmasını temel amaç edinmişken; VUK, varlık ve yükümlülüklerin mal oluş değerlerinden muhasebeleştirilmeyi yeterli görmektedir.
- ✓ VUK, karşılık ayırmaya finansal nitelikli işlem gerçekleştirilmeden izin vermemektedir. TMS ise muhasebenin temel kavramlarından ihtiyatlılık kavramı gereği işletmenin bazı olumsuz durum varsayımlarına karşılık ayırmasına izin vermektedir.
- ✓ TMS incelendiğinde, -özellikle kavramsal çerçevede- dönemsellik ilkesine sıkı sıkıya bağlı kalındığı, dönemsel tahakkuka önem verildiği görülmektedir. VUK uygulamalarında ise kimi zaman dönemsellik ilkesinden ayrıldığı görülmektedir.
- ✓ TMS’de varlık, kaynak, gelir ve gider tanımı VUK’na göre farklılık gösterdiği için, VUK uyarınca varlık olarak kabul edilen bazı değerler, TMS uyarınca değerlemeye tabi tutulmaksızın gider olarak kaydedilmektedir.

Bu bağlamda değerlendirme farkları incelendiğinde, ticari kar – mali kar farklılıklarının neden ortaya çıktığı daha iyi anlaşılacaktır. Bundan böyle TMS’nin yürürlüğe girmesiyle muhasebe uygulamaları vergisel özellikler taşımayacak ve finansal raporlama devlet için hazırlanmayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akbulut Özerhan, Y. (2008). Vergi Usul Kanunundaki Değerleme Hükümlerinin Türkiye Finansal Raporlama Standartları Kapsamında Değerlendirilmesi. VI. Muhasebe Uygulamaları ve Vergi Sempozyumu (s. 1-31). Antalya: Ankara SMMM Odası.
- Akbulut, A. (2011). TTK-VUK Defter ve Kayıt Düzeni ile Değerleme Karşılaştırmaları. Vergi Dünyası(355), 20-25.
- Akdoğan, N. (2009). Tek Düzen Muhasebe Sisteminde Maliyet Muhasebesi Uygulamaları. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Ayçiçek, F. (2009). Türkiye Muhasebe Standartları ve Vergi Usul Kanunu Açısından Değerleme ve Bir Uygulama. İstanbul: Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ayres, D., Huang, X. (., & Myring, M. (2017). Fair Value Accounting and Analyst Forecast Accuracy. *Advances in Accounting, Incorporating Advances in International Accounting*, 13. doi:http://dx.doi.org/10.1016/j.adiac.2016.12.004
- Bahadır, O. (2016). Normatif Muhasebe Teorileri Kapsamında Ölçüm. *Mali Çözüm*, 26(136), 35-48.
- Brinza, D. E., & Bengescu, M. (2016). Accounting Based on the Historical Cost Versus Accounting Based on the Fair Value. *Agricultural Management*, 18(2), 145-150.
- Campbell, R. L., Owens-Jackson, L. A., & Robinson, D. R. (2008). Fair Value Accounting - From Theory to Practice. *Strategic Finance*(July), 31-37.
- Christensen, H. B., & Nikolaev, V. V. (2013). Does Fair Value Accounting for Non-Financial Assets Pass the Market Test? *Review of Accounting Studies*, 18(3), 734-775.
- Chung, S. G., Lee, C., & Mitra, S. (2016). Fair Value Accounting and Reliability. *CPA Journal*, 86(7), 60-63.
- Curtis, J. W. (2009). *Mark to Market and Fair Value Accounting : An Examination*. New York: ova Science Publishers, Inc.
- Çakmak, B. (2013). Türkiye Muhasebe Standartlarında Yer Alan Bir Değerleme Ölçüsü: Gerçeğe Uygun Değer. Sivas: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelik, M. (2016). Emtia Maliyet Bedelinin Tespiti ve Değerlemesinde Önem Arz eden Hususlar. *Mali Çözüm*(137), 243-256.

- Demir, Ş. (2015). TMS - TFRS VUK Değerleme Yaklaşımı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Demir, V. (2008). Finansal Araçlar. İ. SMMMO içinde, Seçilmiş Türkiye Finansal Raporlama Standartları (s. 123-144). İstanbul: İstanbul SMMMO.
- Demir, V., & Bahadır, O. (2007). UFRS (TFRS)'deki Değerleme Ölçüleri Kapsamında Şirket Değerlemesinde Defter Değeri Yaklaşımı. Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi(23), 65-79.
- Durmuş, A. F., Solak, B., & Güneş, R. (2011). KOBİ TFRS ve Vergi Usul Kanununda Değerleme İlkelerinin Karşılaştırılması ve Sonuçların Değerlendirilmesi. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 13(4), 175-202.
- Dündar, B. (2013). Türkiye Muhasebe Standartları ile Vergi Yasalarındaki Ölçüm (Değerleme) Farklarının Saptanması ve Vergi Dairesine Raporlanması. Eskişehir: Yayımlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ege, F. (2016). VUK 267 Çerçevesinde Emsal Bedelle Değerleme. Mali Çözüm, 137, 271-279.
- Eren, M. (2013). Vadeli Çeklerde Reeskont Uygulaması. Mali Çözüm(119), 145-161.
- Fırat, F. (2014). Uluslararası/Türkiye Finansal Raporlama Standartları ve Tek Düzen Hesap Planında Değerleme Ölçülerinin Karşılaştırılması. Vergi Sorunları Dergisi(315), 34-40.
- French, N. (2006). Value and Worth: Scenario Analysis. Journal of Property Investment & Finance, 24(2), 176-179.
- İnanç, M. (2011). Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Ticari Defter Tutma, Envanter, Değerleme, Saklama ve İbraz Yükümlülüğü. Mali Çözüm(106), 227-246.
- Magnan, M., Menini, A., & Parbonetti, A. (2015). Fair Value Accounting: Information or Confusion for Financial Markets? Review of Accounting Studies, 20(1), 559-591.
- Marra, A. (2016). The Pros and Cons of Fair Value Accounting in a Globalized Economy: A Never Ending Debate. Journal of Accounting, Auditing & Finance, 31(4), 582-591.
- Mohiuddin, G. (2014). Edwards & Bell's Concept of Profit: An Empirical Analysis on the Basis of Historical Cost and Current Costing. Journal of Finance and Accounting, 2(3), 72-80.
- Naito, S. (2006). The Edwards and Bell Theory as an Information Set Approach. Japanese Association for International Accounting Studies, 127-140.
- Özkan, M., & Terzi, S. (2009). Gerçeğe Uygun Değer Ölçümünün Uluslararası Muhasebe Standartları ve Amerikan Muhasebe Standartları (SFAS) Açısından İncelenmesi. Mali Çözüm(92), 23-50.
- Parlakkaya, R., & Çetin, H. (2010). Gerçeğe Uygun Değer Muhasebesi Finansal Krizlerin Sebebi mi Yoksa Habercisi mi? Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, 3(2), 75-85.
- Peasnell, K., & Whittington, G. (2010). The Contribution of Philip W. Bell to Accounting Thought. Accounting Horizons, 24(3), 509-518.
- Revsine, L. (1981). The Theory and Measurement Of Business Income: A Review Article. The Accounting Review, 56(2), 342-354.
- Sağır, M. K. (2013). Vergi Usul Kanunundaki Değerleme Ölçüleri ile Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Göre Değerleme Ölçülerinin Karşılaştırılması ve Örnek Uygulamalar. İstanbul: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Senel, S. A., Tuncay, M., Önoğul, Ö., & Karşlı, C. (2011). Türkiye Muhasebe Standartlarında Yer Alan Bir Değerleme Ölçüsü: Gerçeğe Uygun Değer. e-Journal of New World Sciences Academy, 6(1), 48-76.
- Singh, J. (2015). Fair Value Accounting: A Practitioner's Perspective. IUP Journal of Accounting Research & Audit Practices, 14(2), 53-65.
- Smith, S. R., & Smith, K. R. (2014). The Journey From Historical Cost Accounting to Fair Value Accounting: The Case of Acquisition Costs. Journal of Business & Accounting, 7(1), 3-10.
- Şensoy, N., & Perek, A. A. (2010). KOBİLER İçin Uluslararası Finansal Raporlama Standardı ve Vergi Usul Kanunundaki Değerleme Esaslarına Toplu Bakış. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, 3(2), 47-73.

- Tardiff, T. J. (2015). Prices Based on Current Cost or Historical Cost: How Different Are They? *Journal of Regulatory Economics*, 47(2), 201-217.
- Tokay, S. H., & Deran, A. (2008). Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları'nda Değerleme Ölçüleri. *Mali Çözüm*(90), 15-48.
- Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları. (2015 Seti). Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve. T.C. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Web Sitesi: www.kgk.gov.tr adresinden alındı
- Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları. (2015 Seti). TFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü. T.C. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Web Sitesi 2015 Seti: www.kgk.gov.tr adresinden alındı
- Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları. (2015 Seti). TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü. T.C. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Web Sitesi: www.kgk.gov.tr adresinden alındı
- Uluslan, H. (2007). Finansal Raporlama Açısından Değerleme. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 525-544.
- Uluslan, H. (2008). Değerleme Esasları ve Finansal Tabloların Niteliksel Özellikleri Açısından İncelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 129-154.
- Uzun, E. (2012). Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları ve Türk Vergi Mevzuatında Yer Alan Değerleme Ölçülerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Niğde: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Vehmanen, P. (2013). Measurement of Assets and the Classical Measurement Theory. *LTA*(2), 130-161.